

Konsernijohto
Poikola Juha, Moisio Ulla-Maija

13.4.2026

TVO-16901
Julkinen

Ympäristövaliokunta

Sähköpostilla: YmV@eduskunta.fi

HE 24/2026 vp / Asiantuntijapyyntö

**TEOLLISUUDEN VOIMA OYJ:N ASiantuntijalausunto hallituksen
esityksestä eduskunnalle ydinenergialaiksi ja eräiksi siihen
liittyviksi laeiksi (HE 24/2026)**

Teollisuuden Voima Oyj (TVO) kiittää ympäristövaliokuntaa mahdollisuudesta lausua ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

1 Useita hyviä ja perusteltuja muutoksia

TVO pitää monia ydinenergialain muutoksia hyvinä ja perusteltuina. Erityiskiitos TEM:n ja STUK:n lainvalmistelijoille siitä, että saimme olla tiiviisti mukana lainvalmistelussa. Monet valmistelun yhteydessä tehdyt ehdotukset ovat jo mukana hallituksen esityksessä sellaisenaan ja elokuussa 2025 jätetyssä lausunnossamme esiintuodut monet huolet on HE:ssä tunnistettu, vaikkakaan ei kaikkia ratkaistu esittämällä tavalla.

TVO tuottaa lähes 30 % Suomen sähköstä kolmella laitosyksiköllä ja valmistelee 1–2 miljardin euron investointia Olkiluoto 1:n ja Olkiluoto 2:n käyttöä jatkamiseen. Posivan tavoite on saavuttaa valmius loppusijoituksen aloittamiseen vuoden 2026 lopussa. Ydinvoiman toimintaedellytyksien on siten oltava kunnossa pitkällä aikavälillä.

Laissa ja vielä lausunnolla olevissa Säteilyturvakeskuksen (STUK) määräyksissä otetaan askelia kohti yhdenmukaisempaa eurooppalaista sääntelyä. Tämän harmonisoinnin edistäminen on tärkein keino parantaa ydinvoiman kilpailukykyä. Se mahdollistaa sarjavalmistuksen yksittäisten laitosten, kuten myös koko laitosyksiköiden osalta.

Lainmuutokset tukevat ydinenergiakäyttöä koskevan sääntelyn johdonmukaisuutta, vähentävät hallinnollista taakkaa, mahdollistavat joustavan ja kustannustehokkaan toiminnan sekä tukevat turvallisuustason ylläpitämistä ja kehittämistä:

- Ydinlaitosten lupajärjestelmää uudistetaan ja kevennetään. Isojen laitoshankkeiden periaatepäätökset ratkaisisi edelleen valtioneuvosto (VN), mutta pienempien hankkeiden osalta työ- ja elinkeinoministeriö (TEM). Yhteiskunnan kokonaisedun mukaisuuden

Konsernijohto

Poikola Juha, Moisio Ulla-Maija

13.4.2026

TVO-16901

Julkinen

arviointi tapahtuisi periaatepäätösvaiheessa, mutta sijaintipaikan tai teknologian yksityiskohtainen arviointi ei enää sisältyisi tähän vaiheeseen.

- Keskeinen muutos ydinlaitoshankkeiden lupaprosessiin on myös se, että YVA-menettelyä ei enää lukita periaatepäätösvaiheeseen, vaan se voidaan toteuttaa myöhemmässä lupavaiheessa (erityisesti rakentamislupaa varten), kun hankkeesta on riittävän täsmälliset tiedot.
- Uuden lain 98 §:ssä esitetty mahdollisuus poiketa rakentamislain (751/2023) nojalla rakentamismääräyskokoelmassa annetuista yksityiskohtaisista vaatimuksista on merkittävä parannus hankkeiden toteutettavuuden kannalta.
- Hyvä lopputulema oli myös se, että STUK:n määräyksiin sisältyy poikkeamahakumahdollisuus. Vielä HE-luonnoksessa poikkeamis-mahdollisuus oli rajattu vain tiettyihin lain pykäliin.
- Lain perustelujen mukaan ydinenergiatuotannon kilpailukykyä voidaan parantaa kiinnittämällä huomiota vaatimusten oikeasuhteisuuteen ja järjestämällä vaatimusten noudattamisen valvonta tehokkaasti.
- Muutokset tutkimusrahoituksen maksuperusteisiin ovat tervetulleita, eivätkä vaaranna ydinalan kriittisen osaamisen ylläpitämistä Suomessa. Tutkimusrahoituksen määrä kasvaa, mikäli uusia ydinvoimahankkeita käynnistyy.

2 YVA-menettelyn ajankohdan siirtäminen varhaisesta poliittisesta vaiheesta rakentamislupa-vaiheeseen

Uudessa ydinenergialaissa ydinlaitosten lupajärjestelmä muutetaan modulaariseksi, jolloin eri lupakokonaisuudet (periaatepäätös, rakentamislupa, käyttöluvat, erilliset turvallisuus- ja jätehuoltoratkaisut) etenevät osin toisistaan erillään. Ydinlaitoshankkeen periaatepäätös on myös aiempaa yleisluontoisempi, eikä siinä edellytetä kaikkien teknisten ja ympäristöä koskevien yksityiskohtien ratkaisemista. YVA-menettely on sovitettu tähän uudistukseen siten, että menettely tukisi erityisesti rakentamislupaa koskevaa päätöksentekoa, ei varhaista poliittista harkintaa, joka tehdään periaatepäätösvaiheessa.

HE 24/2026 sisältää muutoksia ympäristövaikutusten arviointimenet-lystä annettuun lakiin (252/2017), mutta lakiesitys ei poista YVA-velvoitetta ydinlaitoshankkeilta. Uuden ydinenergialain mukaan YVA-menettely voidaan ajoittaa periaatepäätöksen jälkeiseen lupavaiheeseen, kun hankkeesta on olemassa riittävät ja realistiset tiedot ympäristövaiku- tusten asianmukaiseen arviointiin. Kuntien ja kansalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet säilyvät ja vaikuttaminen tapahtuu jatkossakin YVA-menettelyn ja lupakuulemisten kautta.

Konsernijohto

Poikola Juha, Moisio Ulla-Maija

13.4.2026

TVO-16901

Julkinen

TVO pitää muutosta erittäin hyvänä, koska se parantaa arviointien laatua ja tarkoituksenmukaisuutta. Muutos on myös linjassa EU-oikeuden kanssa.

3 Ydinlaitoksen rakenteita ja rakennuksia koskevat tekniset vaatimukset (98 §)

Uuden ydinenergialain 98 §:n mukaan STUK voi hyväksyä, että rakentamislain (751/2023) 31–34, 39 ja 40 §:n nojalla annetun säännöksen mukaisesta tarkemmasta teknisestä vaatimuksesta poiketaan, jos poikkeaminen on ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta *välttämätöntä*. Poikkeamismahdollisuus on tärkeää, koska se mahdollistaa muualla kuin Suomessa suunniteltujen yksittäisten laitteiden ja kokonaisten ydinlaitoskonseptien hyödyntämisen ilman, että kansalliset yksityiskohtaiset tekniset vaatimukset johtavat merkittäviin ja turvallisuuden kannalta tarpeettomiin muutoksiin laitoksen suunnittelussa. TVO kuitenkin katsoo, että lakiesityksen sanamuotoa tulisi väljentää siten, että STUK voisi hyväksyä poikkeuksen, kunhan poikkeaminen *ei vaaranna* ydinlaitoksen kokonaisturvallisuutta. Lisäksi TVO esittää, että muiden teknisten vaatimusten (ns. ei-ydinteknisten vaatimusten) selvitystyötä tulisi jatkaa teollisuuden ja viranomaisten kesken.

4 Yleinen poikkeamismahdollisuus STUK:n määräyksistä (399 §)

Nykyinen mahdollisuus poiketa YVL-ohjeista on osoittautunut toimivaksi ja mahdollistanut turvallisuustason osoittamisen myös vaihtoehtoisin keinoin. Poikkeamamenettely on ollut tärkeä osa käytännön sääntelyä ja mahdollistanut sekä viranomaisen että luvanhaltijan kannalta tarkoituksenmukaiset ratkaisut. Sen takia TVO ja Posiva pitävät uuden lain 399 §:ää erittäin tervetulleena, koska se säätelee yleisestä poikkeamismahdollisuudesta kaikkiin STUK:n määräyksiin, mutta asettaa poikkeamiselle tiukat, kumulatiiviset edellytykset. Poikkeaminen on sallittu vain yksittäistapauksissa, suppeasti tulkiten, ja edellyttää sekä kohtuuttomuus- tai teknistä perustetta että turvallisuustason täysimääräistä osoittamista, ilman ristiriitaa EU- ja kansainvälisten ydinalan velvoitteiden kanssa.

TVO korostaa, että uuden lain yleinen poikkeamismahdollisuus ei tarkoita turvallisuustason heikentämistä, koska poikkeaminen sallitaan vain yksittäistapauksissa ja se perustuu tapauskohtaiseen harkintaan, jossa STUK:n harkintavalta on keskeinen, mutta oikeudellisesti rajattu.

5 Säteilyturvakeskuksen valvontamaksut (YEL 45 luku)

Uuden lain perustelujen mukaan ydinenergiatuotannon kilpailukykyä voidaan parantaa kiinnittämällä huomiota vaatimusten oikeasuhteisuuteen ja järjestämällä vaatimusten noudattamisen valvonta tehokkaasti. Tämän

Konsernijohto

Poikola Juha, Moisio Ulla-Maija

13.4.2026

TVO-16901

Julkinen

tulisi tuottaa myös alenevia STUK:n valvontamaksuja, mutta TVO on huolissaan tämän tavoitteen toteutumisesta.

TVO:n valmisteluvaiheen keskeinen strateginen tavoite ei ollut valvontamaksujen kustannusneutraalisuus vaan valvontajärjestelmän kehittäminen siten, että se mahdollistaisi aidosti alenevan kustannustason luvanhaltijoille vuosittaisten säästöjen kautta, perustuen riskiperusteiseen valvontaan, hallinnollisen työn vähentämiseen ja luvanhaltijoiden oman valvonnan vahvistumiseen. Lakiehdotuksessa ja sen perusteluissa kustannusneutraalius on kuitenkin säilytetty eksplisiittisenä lähtökohtana koko valmisteluprosessin ajan, eikä lain 45 luvussa ole säädetty mekanismeja, joiden kautta valvonnan keventyminen, riskiprofiilin paraneminen tai luvanhaltijan oman toiminnan kehittyminen voisivat vaikuttaa valvontamaksujen määräytymiseen. Näin ollen lakimalliin on lukittu rahoituslogiikka, jossa valvonnan kokonaiskustannustaso oletetaan annettuna ja maksujärjestelmä rajoittuu kustannusten jakamiseen, eikä lausunnonantajien keskeisintä strategista vaatimusta ole huomioitu.

TVO pitää säädöstä tältä osin epäonnistuneena, mutta toteaa samalla, että vasta uuden ydinenergiansäätelyn voimaantulon ja soveltamisen jälkeen nähdään, saavutetaanko uudistukselle asetetut kustannussäästötavoitteet.

6 Ydinräjähteet ja ydinenergi laki

Tällä hetkellä on vireillä myös puolustusministeriön käynnistämä nykyistä ydinenergi lakia koskeva muutosesitysluonnos, jossa esityksessä ehdotetaan kumottavaksi nykyisen ydinenergi lain ydinräjähteiden kieltoa koskeva säännös. Jatkossa ydinenergi lakiin ei sisältyisi enää kansallista ydinräjähteiden maahantuonnin, valmistamisen, hallussapidon ja räjäyttämisen kieltoa. Lausuntoaika hallituksen esitysluonnokseen päättyi 2.4.2026 ja lakimuutoksen on tarkoitus tulla voimaan mahdollisimman pian.

Vaikka TVO ei katsonut liiketoiminnan näkökulmasta tarpeelliseksi lausua lakimuutosluonnoksesta, TVO pitää muutosesitystä perusteltuna. Ydinenergi lain tarkoitus tulisi jatkossakin rajata koskemaan vain ydinenergian rauhanomaista käyttöä yhteiskunnan kokonaisedun mukaisesti ja siksi ydinräjähteitä koskeva kansallinen lainsäädäntö tulisi siirtää muun ministeriön kuin työ- ja elinkeinoministeriön alaisuuteen.